

Motion till riksdagen

1988/89: L417

av Ingrid Hemmingsson och Wiggo Komstedt
(båda m)

Barns umgängesrätt

Barn behöver båda sina föräldrar. Vid en skilsmässa där tvist om vårdnaden uppstår bör det alltid vara en strävan att barnen får bibehålla kontakten med båda föräldrarna.

Båda föräldrarna har lika stort behov av att träffa och umgås med sina barn. Eftersom kvinnan oftast tilldöms vårdnaden kan det vara mannen som efter en svår vårdnadstvist av olika skäl inte har möjlighet att upprätthålla kontakt med barnen. Det är djupt beklagligt för alla parter.

Vid de flesta familjeseparationer kommer man överens om vårdnaden. I dag väljer många föräldrar gemensam vårdnad.

Några skilsmässor däremot utvecklas till tragedier med psykiska problem och missbruk som följd. Det handlar ofta om upprepade onödiga vårdnadstvister. Föräldrarnas prestige och hälskhet ökar och man tar till allt grövre beskyllningar mot varandra.

Alla inblandade far illa av denna långdragna process. De som ändå är mest utsatta och försvarslösa i sammanhanget är barnen. Barnen drabbas av skuld känslor, de är ändå i de flesta fall fästa vid båda sina föräldrar. Svårigheterna kan komma senare i puberteten.

Vårdnadsprocessen kan pågå i flera år. Det gör att kontakten med åtminstone den ena föräldern försämras allteftersom tiden går. Den part som inte är vårdnadshavare tvingas ofta att avstå från all kontakt. Det kan då vara svårt att återuppta den senare.

Det är helt nödvändigt för att undvika onödiga lidanden i samband med svåra vårdnadstvister att man försöker finna lösningar som förkortar vårdnadsprocessen utan att rättssäkerheten eller kvaliteten försämras. Det bör kunna ske genom en effektivare handläggning. Det bör övervägas om inte det dubbla processandet, först inför socialnämnden sedan inför domstol, skall slopas. Socialnämndens ansvar bör kvarstå på så sätt att yttrandet till domstolen skall utföras av den som socialnämnden föreslår.

Ibland förekommer det att en förälder som slutgiltigt förlorar en vårdnads- och umgängesprocess tämligen omgående sätter igång en ny sådan. Den måste då enligt gällande ordning genomföras i sin helhet.

Detta förvärrar situationen ytterligare och för med sig negativa konsekvenser för barnens trygghet och nya slitningar mellan föräldrarna. Detta bör kunna motverkas genom att en viss tid skall ha förflutit sedan vårdnadsfrågan senast genom dom vunnit laga kraft. Det bör även tas hänsyn till om talan framstår som obefogat med hänsyn till tidigare dom.

Interimistiska beslut om vårdnaden har en viss tendens att verka styrande på det slutliga avgörandet. Det kan också öka motsättningarna mellan föräldrarna. Domstolen borde försöka att inte fatta interimistiska beslut. Om det är nödvändigt bör beslutet endast gälla var barnet skall bo.

Om föräldrarna kan komma överens innan huvudförhandling i domstol sker är det en stor fördel. Därför bör domstolen ges möjligheter att på ett tidigare stadium och mera aktivt kunna ta del av målet.

Domstolen måste även få möjlighet att vid vårdnadstvister ta hänsyn till vad som är barnens önskemål. Barnen kan tänkas ha ett offentligt biträde som ställföreträdare i mål där föräldrarna ej kan komma överens. Det offentliga biträdet skall ha behörighet att företräda barnet i alla delar i målet. Vi förutsätter att det snarast möjligt kommer ett heltäckande förslag till förbättringar som i framtiden motverkar uppsplitande och tidsödande vårdnadstvister.

Målsättningen bör vara den att försöka finna sådana former för hela handläggningen att barnens rätt tas tillvara på ett bättre sätt och att föräldrar och barn bereds reella möjligheter att ha god kontakt även efter det att tvisten avgjorts.

Hemställan

Med anledning av det anförda hemställs

att riksdagen hos regeringen begär förslag om åtgärder för att säkra föräldrars och barns umgängesrätt enligt de i motionen anförda riktlinjerna.

Stockholm den 23 januari 1989

Ingrid Hemmingsson (m)

Wiggo Komstedt (m)

Mot. 1988/89
L417